

Nr 19.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående bemyndigande för Kungl. Maj:t att medgiva visst undantag från gällande villkor för åtnjutande av rätt till varvsindustrirestitution; given Stockholms slott den 31 december 1943.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj: Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 31 december 1943.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, QUENSEL, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF, RUBBESTAD.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler fråga om utvidgad rätt till tullrestitution för varvsindustrien samt anför därvid följande.

Enligt 2 § förordningen den 4 oktober 1929 (nr 307) angående tullrestitution äger näringsidkare vid utförsel av här i riket framställd, reparerad eller kompletterad vara, för vars framställning, reparation, komplettering eller emballering använts av honom från utlandet införda materialier eller andra artiklar, åtnjuta restitution av tull (*allmän industrirestitution*) för en motsvarande myckenhet materialier eller andra artiklar av samma slag, vilka inom två år före utförseln av honom införts från utlandet.

I 3 § samma förordning stadgas, att idkare av varvs- eller verkstadsrörelse ävensom fartygsägare äger att efter verkställd byggnad, ombyggnad, reparation, inredning eller utrustning, inberäknat förseende med reservdelar, av svenskt eller utländskt fartyg av mer än 70 tons bruttodräktighet, utländskt järnfartyg även av 70 tons bruttodräktighet eller därunder, eller av skeppsdocka, dockport, ponton, slip, stapelbädd eller mudderverk, för vilkas byggnad, ombyggnad, reparation, inredning, utrustning eller sjösättning använts av honom från utlandet införda materialier eller andra artiklar åtnjuta, restitution av tull (*varvsindustriestitution*) för en motsvarande myckenhet materialier eller andra artiklar av samma slag, vilka inom fem år före arbetets slutförande av honom införts från utlandet.

Enligt 7 § tullrestitutionsförordningen skall prövning av fråga angående rätt till allmän industri- samt varvsindustriestitution ävensom fastställandet av de närmare villkor för rättighetens åtnjutande, som i särskilda fall må finnas erforderliga, ankomma på generaltullstyrelsen efter samråd med kommerskollegium. Rätt till industriestitution kan, enligt 8 §, beviljas för särskilt fall, för viss tid eller tills vidare.

I 10 § kungörelsen den 4 oktober 1929 (nr 308) med tillämpningsföreskrifter till förenämnda förordning föreskrives, att prövning av fråga om utbekommande av restitutionsbelopp eller om avförande av sådant belopp i fall, då befrielse från erläggande av motsvarande tullbelopp åtnjutits, ankommer på generaltullstyrelsen, i den mån styrelsen icke finner prövningen lämpligen kunna överlåtas på lokal tullmyndighet. Ansökning om utbekommande eller avförande av restitutionsbelopp skall göras inom ett år från den dag, då utförseln ägt rum, eller, där ansökningen avser varvsindustriestitution, inom tre år från den dag, då arbetet slutförts. Då skäl därtill äro, må generaltullstyrelsen för särskilt fall medgiva utsträckning av ansökningstiden. Enligt 11 § samma kungörelse skall, därest varans in- eller utförsel ombesörjts av annan än sökanden, ansökningen om restitution åtföljas av en av sökanden på tro och heder avgiven försäkran, att den, som omhänderhaft in- eller utförseln, varit sökandens befullmäktigade ombud för ändamålet, och skall detta förhållande vara av ombudet bestyrkt.

Med skrivelse den 21 mars 1940 överlämnade *generaltullstyrelsen* till Kungl. Maj:ts prövning tre till styrelsen ställda skrifter, däri aktiebolaget Lindholmens varv, Eriksbergs mek. verkstads aktiebolag och aktiebolaget Göta-verken, vilka samtliga åtnjuta rätt till varvsindustriestitution, var för sig anhängit om restitution av eller befrielse från tull för vissa i bolagens varvsrörelse använda materialier och artiklar, vilka införts av andra till varvsindustriestitution berättigade företag för dessas bruk men sedermera överlåtit till sökandebolagen. I sin skrivelse hemställde generaltullstyrelsen, att Kungl. Maj:t måtte förklara hinder icke möta för styrelsen att medgiva den sökta restitutionen av eller befrielsen från tullavgift. Samtidigt gav styrelsen uttryck för den uppfattningen, att kravet på identitet mellan importör och restitutionssökande icke behövde med stränghet upprätthållas, då såsom i

förevarande fall båda medgivits rätt till varvsindustrirestitution. Emellertid fann Kungl. Maj:t enligt beslut den 3 maj 1940 icke skäl lämna bifall till framställningen.

Under hänvisning till Kungl. Maj:ts nyssnämnda beslut har *Sveriges varvsindustriförening* i en den 21 november 1940 dagtecknad skrift gjort framställning om sådan författningsändring, att tullrestitution finge beviljas även i fall, då vara, som under restitutionsanspråk importerats av företag vilket medgivits rätt till varvsindustrirestitution, sedermera överlåtits till och använts av annat sådant företag. Till stöd för framställningen har föreningens anförts i huvudsak följande.

Alltsedan gällande förordning om tullrestitution år 1930 börjat tillämpas, hade ansökningar av nu ifrågavarande slag bifallits av generaltullstyrelsen, som tydligen ansett kravet på identitet mellan importören och restitutionssökanden uppfyllt. Styrelsen torde därvid ha beaktat de bestämmelser om rätt för sökanden att använda ombud, som intagits i 11 § kungörelsen med tillämpningsföreskrifter till tullrestitutionsförordningen. Kungl. Maj:ts beslut innebure följaktligen ett avsteg från en under lång tid tillämpad praxis. Även enligt den före 1930 gällande lagstiftningen hade liknande ansökningar kunnat bifallas. Föreningen kunde icke tänka sig, att lagstiftaren med bestämmelsen i 3 § tullrestitutionsförordningen åsyftat att begränsa varvens handlingsfrihet genom att i fall, som här avsåges, förvägra tullrestitution utan hade i stället den uppfattningen, att vid tiden för tillkomsten av nämnda förordning en allmän inställning började göra sig gällande hos statsmakterna att så mycket som möjligt stödja och underlätta varvens verksamhet. Blev varven för framtiden nödsakade erlægga tull i nu avsedda fall, komme deras ställning att väsentligt försvagas. I en mängd olika situationer vore de nämligen hänvisade till att låna eller köpa material av varandra.

Över föreningens framställning ha, efter remiss, *generaltullstyrelsen* och *kommerskollegium* avgivit gemensamt utlåtande den 18 mars 1941. Vid utlåtandet ha fogats yttranden av tullbehandlingsinspektionen i Göteborg och Sveriges Industriförbund.

Tullbehandlingsinspektionen i Göteborg har i sitt yttrande uttalat, att inspektionen ansåge sig med stöd av en långvarig erfarenhet kunna vitsorda betydelsen för varvsindustrien av möjligheten till tullrestitution även under de av varvsindustriföreningen åsyftade omständigheterna och att inspektionen därför tillstyrkte bifall till den gjorda framställningen.

Sveriges industriförbund har likaledes tillstyrkt bifall till framställningen, därvid förbundet särskilt framhållit, att det under nuvarande läge, då importen vore försvårad och den inhemska produktionen kunde ha svårigheter att tillgodose varvsindustriens behov, vore mera angeläget än eljest för ett varvsindustriföretag att kunna genom byte eller på annat sätt anskaffa erforderligt material från annat likartat företag. Enligt förbundets uppfattning innebure den ståndpunkt, som kommit till uttryck i Kungl. Maj:ts beslut den 3 maj 1940 ett försvårande av ett dylikt samarbete mellan företagen.

Generaltullstyrelsen och *kommerskollegium* ha i sitt utlåtande uttalat, att vad i ärendet anförts till stöd för föreningens framställning syntes utgöra vä-

gande skäl för bifall till densamma. Ämbetsverken ha samtidigt framhållit, att den åsyftade författningsändringen kunde genomföras på det sätt, att antingen kravet på personlig identitet mellan importör och förbrukare av den »restitutionsberättigade» varan, när dessa båda åtnjöte rätt till varvsindustrirestitution, eftergäves eller ock generaltullstyrelsen berättigades att efter samråd med kommerskollegium från fall till fall pröva ärenden av ifrågavarande slag.

Då den i föreningens framställning väckta frågan om utvidgad rätt till tullrestitution för varvsindustrien befunnits äga betydelse även för spörsmålet om allmän industrirestitution, har Kungl. Maj:t genom beslut den 28 juni 1941 anbefallt generaltullstyrelsen att verkställa utredning jämväl rörande frågan om en motsvarande utvidgning av restitutionsrätten i sist berörda fall och att till Kungl. Maj:t inkomma med de förslag, vartill den fortsatta utredningen av frågan om en utvidgad tullrestitution kunde föranleda.

Den av Kungl. Maj:t sålunda anbefallda utredningen har sedermera verkställts och framlagts av generaltullstyrelsen i en den 18 december 1941 dagtecknad skrivelse. Rörande utredningens resultat torde i detta sammanhang vara till fyllest att nämna, att generaltullstyrelsen förklarat sig icke vilja motsätta sig en författningsändring, varigenom villkoren för erhållande av allmän industrirestitution jämkades på motsvarande sätt som tidigare ifrågasatts beträffande varvsindustrirestitutionen men att två av styrelsens ledamöter anmält skiljaktig mening och funnit vad i ärendet förekommit icke böra föranleda någon vidare åtgärd.

Varvsindustriföreningen har härefter inkommit med en den 20 april 1943 dagtecknad skrift, däri föreningen gjort gällande, att behovet av tullrestitution i fall, som avsåges med framställningen den 21 november 1940, blivit mångdubbelt större än tidigare till följd av de under kriget ändrade inköpsförhållandena. I samband härmed har framhållits, att leveranserna från utlandet av fartygsmaterial numera vore oberäkneliga, och att det därför oftare än förut inträffade, att byten eller lån av material varven emellan ägde rum. Vidare förekomme att vid inköp av mindre kvantiteter fartygsplåt utomlands, dessa partier importerades av ett eller två av de större varven, som därefter fördelade vad som importerats mellan så gott som samtliga till föreningen anslutna medlemmar. I alla dessa fall hade identitetsbegreppet i tullrestitutionsförordningen, sådant detsamma numera tillämpades, lagt hinder i vägen för erhållande av tullrestitution. Föreningen hemställde därför, att frågan om den föreslagna författningsändringen så snart som möjligt måtte föreläggas riksdagen. Alternativt ville föreningen föreslå, att fullmakt från riksdagen införskaffades, som gäve generaltullstyrelsen bemyndigande att efter prövning i förekommande fall lämna sådant medgivande som det önskade under förslagsvis en period av fem år framåt. Under denna tid kunde tillräcklig erfarenhet vinnas och frågan om författningsändring därefter eventuellt upptagas på nytt.

Av utredningen i ärendet framgår, att de till följd av kriget försämrade handelsförbindelserna vållat varvsindustrien särskilda svårigheter beträffande materialanskaffningen och att företagen i detta avseende äro i större utsträckning än tidigare beroende av varandras bistånd. Det synes därför rimligt, att så länge nämnda svårigheter bestå varvsindustrien beredes sådan lättnad i villkoren för erhållande av tullrestitution, att samarbetet mellan företagen vid anskaffandet av material utomlands såvitt möjligt underlättas. Däremot torde det under nuvarande extraordinära förhållanden icke vara lämpligt att träffa något mera definitivt avgörande i vare sig den nu berörda frågan om varvsindustrirestitutionen eller den därmed nära sammanhängande frågan om allmän industrirestitution.

Den lättnad ifråga om villkoren för erhållande av varvsindustrirestitution, som i förevarande sammanhang kan anses påkallad, torde vara att kravet på identitet mellan importören och förbrukaren av de ifrågavarande materialerna i viss utsträckning eftergives. I fall, då särskild anledning därtill finnes, bör sålunda tullrestitution kunna erhållas, oaktat sådan identitet icke föreligger, om blott importören och förbrukaren båda äro berättigade till varvsindustrirestitution. Härför erfordras emellertid riksdagens medverkan. På grund härav och då frågan om undantag från berörda restitutionsvillkor bör ankomma på Kungl. Maj:ts prövning, torde bemyndigande för Kungl. Maj:t nu böra inhämtas att under viss tid, förslagsvis till och med den 31 december 1946, medgiva sådant undantag. Vid bifall till en framställning härom torde få förutsättas, att tullrestitution må kunna beviljas även för materialier, som införts till riket före den tidpunkt, då bemyndigandet erhållits. Ett villkor för restitution bör dock alltid vara att det arbete, varom fråga är, avslutas under bemyndigandets giltighetstid.

I enlighet med det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att bemyndiga Kungl. Maj:t att under tiden till och med den 31 december 1946 i fall, då särskilda skäl därtill äro, medgiva, att näringsidkare, som erhållit rätt till varvsindustrirestitution, må åtnjuta sådan tullrestitution, oaktat de av honom använda artiklarna införts av annan näringsidkare, som erhållit rätt till enahanda slag av tullrestitution.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

I. Müller.